

Inventering av spannmål och potatis under skördeperioden 1944—45.

Anvisningar för granskningsmännen.

För verkställande av spannmåls- och potatisinventeringar har inom varje folkförsörjningsnämnds distrikt utsetts granskningsgrupper om 2 män, vilka verkställa inventeringar på de odlingar, som av folkförsörjningsnämnden bestämts till inventeringslägenheter enligt särskilt utfärdade föreskrifter.

Granskningsmännens verksamhet övervakas av kretskontrollörerna, och deras närmaste överordnade är folkförsörjningsledaren.

Granskningsmännen erhålla av folkförsörjningsnämnden fullmakter, anteckningsböcker och protokoll samt arbetsrapport- och räkningsblanketter. I protokollet har dessförinnan på försorg av folkförsörjningsnämnden antecknats, huru mycket spannmål och potatis, som från odlingen överlåtits och för vilken redovisats redan före inventeringen, på huru många kilogram förmalningskort och -tillstånd som utgivits och komma att utgivas för skördeåret 1944—45, odlingsarealerna för spannmål och potatis år 1944 samt den överlåtelseareal, enligt vilken grundöverlåtelsen för brödsäd och överlåtelsen för potatis och havre beräknas.

Protokollet upprättas för varje odling i endast 1 exemplar, som omedelbart efter det inventeringen slutförts översändes till folkförsörjningsnämnden. Anteckningarna i protokollet göras med anilinpenna eller bläck.

Granskningsmännens uppgifter vid inventeringen äro följande:

1. Att utreda, huruvida från odlingen intill inventeringsdagen överlåtits spannmål eller potatis, för vilken redovisning ännu icke inlämnats till folkförsörjningsnämnden.

2. Att genom vägning eller mätning utreda, huru många kilogram omalen spannmål som på inventeringsdagen finnes på odlingen eller tillfälligtvis utanför densamma för sortering eller torkning, samt huru många kubikmeter spannmål som ännu äro otröskade.

3. Att utreda, huru mycket potatis som finnes på odlingen.

4. Att konstatera, huru många kilogram av folkförsörjningsnämnden utgivna förmalningskort eller -tillstånd som äro oanvända på inventeringsdagen.

5. Att i protokollet enligt nedannämnda föreskrifter anteckna de odlingsarealer, för vilka till utsäde för 1945 års insåningar bör reserveras brödsäd, havre och potatis.

6. Att i särskilda fall på nytt besöka de odlingar, vilka vid den första inventeringen ännu hade otröskad spannmål, samt verkställa nya inventeringar.

Till sist undertecknas protokollet. I protokollet bör antecknas, vilken dag inventeringen verkstälts. Protokollen böra efter slutförd inventering snabbt översändas till folkförsörjningsnämnden, som verkställer granskning av de inlämnade uppgifterna samt utför de slutliga uträkningarna.

Granskningsmännens befogenheter.

Inventering av spannmål och potatis bör i främsta rummet verkställas på sådana ställen, där man enligt uppgift förvarar spannmål eller potatis eller vanligtvis brukar förvara dessa produkter, såsom i spannmålsmagasin, rior, husdjursstall, källare m. m. Granskningsmännen kunna dessutom vid behov granska även andra förrådsrum, djurstall och varumagasin, till lägenhetens

byggnader hörande lokaliteter, transportmedel samt foderförråd för att erhålla visshet om, att spannmål eller potatis icke undanhålles dem.

Folkförsörjningsnämnden kan bestämma om verkställande av husundersökning hos sådan odlare, som uppgivit, att han icke kan fullgöra sin överlåtelseskyldighet i fråga om brödsäd, potatis eller havre, eller som underlåtit att fullgöra sin tidigare överlåtelseskyldighet beträffande spannmål eller potatis eller försummar sin överlåtelseskyldighet i fråga om 1944 års skörd. Granskningsmännen äro skyldiga att verkställa dylik husundersökning, varvid de vid behov äro berättigade att låta öppna lås och dörrar, avlägsna hinder, genomgå rum och förvaringsställen samt i händelse av motstånd bruka så mycket våld, som härvid är nödvändigt.

Granskningsmännen ha, utöver vad som tidigare nämnts, rätt att till påseende fordra förmalningskort och tillstånd o. a. verifikat, vilka äro av betydelse vid konstaterandet av spannmålmängden, samt fordra muntliga med sanningen överensstämmande uppgifter om andra med inventeringen sammanhängande omständigheter. Granskningsmännen böra i alla situationer uppträda lugnt och sansat. Om trots undersökningarna så litet spannmål eller potatis påträffas, att det är skäl att misstänka, att dessa produkter använts i strid med reglementerinsbestämmelserna eller att de undanhållas, bör anmälan i saken göras till folkförsörjningsnämnden.

Inventering av spannmålsförråd.

Granskningsmännens viktigaste arbetsredskap är för mätning av förråden och förvaringsställena lämpligt mått eller t. ex. en med centimeterskala försedd mätsticka om 1.5 meter, besman eller provmjölningsvåg, kappemått för fastställande av hl-vikten för spannmål samt anteckningsbok, såsom vilken användes hjälpblankett FF n:r E 217. Alla uträkningar utföras på framsidan eller i marginalen av hjälpblanketten sålunda, att de senare kunna kontrolleras.

Vid fastställande av spannmålsförrådets storlek inventeras den omalda spannmålen

på förvaringsställena genom kubering, vägning eller mätning med hl-mått. Om spannmålen förvaras i lårar av regelbunden form, kuberas den, sedan ytlagret jämnats, sålunda, att varje lårs längd och bredd samt spannmålmängdens höjd mätes och de sålunda erhållna centimetertalen multipliceras med varandra. Den erhållna mängden m^3 omräknas till hektoliter. $1 m^3 = 10$ hl. Om låren på innersidan är försedd med hörn- eller andra stödjebräden, bör det av dem upptagna utrymmet beaktas.

Om spannmålen är i säckar, bör den så vitt möjligt vägas. Säckvikten avdrages från vägningsresultatet. Papperssäckar väga i allmänhet ungefär 500 g, tygsäckar ungefär 750—1,000 g. — På lärbottnarna, i tunnor, i högar på golvet o. s. v. befintliga spannmålspartier böra antingen vägas eller mätas med struket mått.

Med odlarens tillstånd användas fastställda, på hjälpblanketten uppgivna normalhektolitervikter. Om spannmålen ägare fordrar viktsbestämning per hektoliter, emedan det är skäl att misstänka, att spannmålen har undervikt, uppvägas 2 st. 5 liters prov av varje spannmålsparti, som är i behov av granskning. Mätningen sker med kappmått sålunda, att måttet först fylles över bräddarna, men sedan jämnas med en rak brädstump precis i jämnhöjd med kanten. I anmärkningarna på hjälpblanketten antecknas härvid „hl-vikten konstaterats”.

Om på odlingen finnes nyss tröskad spannmål, som ovillkorligen är i behov av torkning, avdrages 5 % från den viktsmängd, som erhållits genom vägning eller som baserar sig på den konstaterade hl-vikten.

Inventering av spannmålsprodukter, d. v. s. mjöl, gryn, malt, gröpe och bröd, verkställes endast, om folkförsörjningsnämnden särskilt sålunda bestämmer.

De spannmålmängder, som vid tidpunkten för inventeringen eventuellt finnas utanför själva lägenheten för torkning eller sortering, böra även beaktas vid beräkandet av förråden. Granskningsmännen böra vid behov särskilt kontrollera dessa mängder. Utanför inventeringen lämnas rensningsavfall av spannmål, d. v. s.

sådant vid rensning av spannmål avskilt avfall, som huvudsakligen innehåller mull, damm, sand, strådelar, ogräsfrön och annan orenlighet.

Inventering av *otröskad spannmål* verkställs genom kubering av spannmålshögarna på förvaringsställena. Kubikmängderna antecknas i tabell 2 på protokollet. Vid kubering av *otröskad spannmål* mätes varje spannmålshögs längd, bredd och höjd och de sålunda erhållna centimetertalen multipliceras med varandra. Vid fastställande av högens höjd kliver man upp på densamma och verkställer mätningen till den medelhöjd, till vilken spannmålen härvid sänker sig. Om högens yta eller kant sluttar, uppmätes högen från mitten.

Om ingen ny inventering verkställs, är det nödvändigt, att redan före tröskningen uppskatta, huru mycket korn som erhålles av *otröskad spannmål*. Uppskattningen verkställs av folkförsörjningsnämnden enligt följande grunder:

Korn erhålles i medeltal:

av 1 m ³ råg	20 kg
„ 1 „ vete	25 „
„ 1 „ havre	28 „
„ 1 „ korn	30 „

Folkförsörjningsnämnden kan ålägga granskningsmännen att verkställa ny inventering på tröskningsdagen eller snarast möjligt efter densamma på de odlingar, vilka vid den första inventeringen hade *otröskad spannmål*.

Inventering av potatisslagren.

Såvitt potatisslagren kunna vägas eller mätas i källare eller på andra upplagringsplatser, verkställs detta på åtgärd av granskningsmännen. Ifall lagermängden till följd av köld eller andra orsaker icke kan konstateras, uppskattas lagren genom att man först tager reda på den av odlaren i samband med skörden verkställda skördeuppskattningen och grunderna för densamma (t. ex. antalet lass och deras volym) och genom att denna jämföres med resultatet av den utrymningsberäkning, som verkställts med ledning av egna uppskattningar och de av odlaren lämnade måttuppgifterna (t. ex. potatissgropens djup). Naturligtvis bör vid uppskattningen beaktas även eventuell förskämningsförlust. I det fall att

utredningen av lagermängden lämnas beroende av odlarens egen uppgift och uppskattning, böra granskningsmännen försäkra sig om, att odlaren känner till de grunder, enligt vilka ersättningsprodukter skola överlätas.

Efter inventeringen skola protokollen insändas till folkförsörjningsnämnden. Såvitt folkförsörjningsnämnden anser skäl föreligga, kunna åtgärder för eftergranskning när som helst senare vidtagas.

Reserveringar och innehållningar av spannmål samt den havremängd, som skall reserveras för husdjur.

Hos folkförsörjningsnämnden antecknas i tabell 4, för huru många kilogram förmalningskort och -tillstånd som för skördeåret har utdelats och kommer ännu att utdelas. Om den andra utdelningen av förmalningskortet för brödsäd icke ännu verkställts, bör hos folkförsörjningsnämnden antecknas i protokollet förmalningsmängden för skördeårets senare hälft. Tillstånd, som utgivits för malning av rensningsavfall, beaktas icke vid inventeringen. Ifall folkförsörjningsnämnden utfärdat bestämmelse om, att spannmålsproduktslagren även böra inventeras, antecknas dessa mängder i punkt 7, som reserverats för anmärkningar.

Reservering av utsäde för år 1945.

De för odlaren uppgivna överlåtelsearealerna böra redan på förhand antecknas i protokollet. Granskningsmännen böra i samråd med odlaren sträva att planera odlingsarealerna så, att de fastställda överlåtelsearealerna bli insädda. För grönfoder reserveras utsäde blott där detta tidigare regelbundet odlats och där utsädet i tillräcklig mängd kan uppblandas med baljväxter.

Sammandrag av inventeringens resultat.

Sammandraget (tabell 6) ifylles helt och hållet hos folkförsörjningsnämnden. Från den konstaterade lagermängden avdragas tillättna reserveringar och innehållningar. Med den återstående mängden brödsäd, po-

tatis och havre bör överlåtelseskyldigheten beträffande dessa produkter fullgöras eller också böra de användas såsom kompensationsprodukter för fullgörande av överlåtelseskyldigheten i fråga om andra produkter.

Den ena av granskningsmännen under-tecknar protokollet i egenskap av inventeringsman och den andra granskningsman-nen eller folkförsörjnings- eller polismyn-dighet, som verkställt inventeringen såsom vittne. Såframt odlaren icke själv sätter sitt namn under protokollet, bör han till-frågas, om han för inventering uppgivit all sin brödsäd, potatis och havre, och hans svar antecknas i protokollet.

Varje granskningsman skall dagligen an-teckna förrättningarna och de av dessa uppkomna arvodes- och resekostnaderna i arbetsrapport- och räkningsblanketten (FF-blankett n:r E 216). Denna inlämnas,

snyggt utskriven med bläck och under-tecknad i två exemplar, till folkförsörj-ningsledaren, vilken i sin tur insänder dem till folkförsörjningsdistriktsbyrån. Er-sättningen tillsändes därefter varje gransk-ningsman per post.

För att granskningsmännens arbete icke skall förorsaka tråkiga efterräkningar, bör inventeringen av lagren verkställas syn-nerligen omsorgsfullt, siffrorna skola an-tecknas tydligt och kalkylerna två gånger utföras. Vid vägning eller mätning av större spannmåls mängder är det skäl att anhålla om bistånd av lägenhetens egen ar-betskraft, för att lagermängdernas storlek snabbt skall kunna konstateras.

Granskningsmännen böra med allvar gå till sitt förtroendevärv och utföra det-samma obetingat rättsenligt och med iakt-tagande av reglementeringsbestämmelserna.